

Täysistunto

Torstai 18.9.2025 klo 16.02—18.52

5. Lakialoite laiksi alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 15/2025 vp Atte Harjanne vihr ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohdientien jälkeen. — Sieltä ensiksi edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.10 **Atte Harjanne vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, kiitoksia! Vaikka tällä lakialoitteella on ehkä kovin tällainen pompöösi nimi sen lain takia, niin lopulta lakialoitteessa on siis kyse siitä, että kun lain mukaan jokaisen kunnan pitää kuulua johonkin maakunnan liittoon ja näiden liittojen korkeimmalla päättävällä elimellä, käytännössä siis maakuntavaltuustoilla, on jäseniä, niin näiden jäsenien täytyy tämän lain mukaan olla kunnanvaltuutettuja. Minusta olisi ihan perusteltua useammastakin syystä, että sinne voitaisiin valita myös varavaltuutettuja.

Ensimmäinen syy on ihan yksinkertaisesti se, että se hajauttaa sitä valtaa. Meillä on varmasti paljon eri puolilla Suomen kuntia innokkaita, perehtyneitä varavaltuutettuja, joilla olisi aikaa siihen. Siinä jaettaisiin vähän näitä vastuita ja tekemisiä. Sitä kautta on tietysti erikoista, että sitä ei erikseen ole sallittu, vaan se on tällä tavalla jäykästi tässä määritelty. Me tiedetään jo nytkin, että esimerkiksi iso osa meistä täällä salissa istuu kunnanvaltuustoissa ja voi sitä kautta olla sitten taas maakuntaliittojen valtuustoissa, ja tätä kautta tehtävät keräytyvät ja henkilöityvät.

Käytännössä tässä on myös sellainen seikka, että itse joudun joka kaudella olemaan Uudenmaan liiton maakuntavaltuuston jäsen ihan matemaattisista syistä, koska olen kaupunginvaltuutettu Helsingissä omasta ryhmästäni ja edustamaani sukupuolta. Toivoisin, että minun tilalleni sinne voitaisiin valita joku meidän erittäin nohevista varavaltuutetuista, joilla riittäisi intoa ja ehkä paremmin aikaa näihin osallistua.

Toivoisin, että lakiin voitaisiin tehdä tällainen pieni viilaus, mikä vahvistaisi demokratiaa ja antaisi merkityksellisiä luottamustoimia niille, jotka sen todellakin ansaitsevat. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2025 vp

18.12 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Demokratiaa vahvistetaan silloin, kun päätöksenteko avataan yhä useammalle. Siksi myös monet meistä tässä salissa eivät viime huhtikuussa olleet ehdolla kaksissa vaaleissa. Myös tässä lakialoitteessa henki on hivenen sama. Siinä ehdotetaan, että kuntien varavaltuutetut voisivat toimia maakuntavaltuuston jäseninä nykyisten varsinaisten valtuutettujen lisäksi.

Pidän aloitteen henkeä kannatettavana. Kyseessä on konkreettinen esitys, jolla voitaisiin laajentaa osallistumisen mahdollisuuksia, lisätä osaamista aluekehittämiseen ja ennen kaikkea vaikuttaa poliittisten luottamustehtävien kertymiseen samoille henkilöille.

Demokratia ei saa olla harvojen etuoikeus. Sen pitää olla monen ihmisen yhteinen tehtävä. Asioita hoidetaan yhdessä, ja demokratia rakentuu luottamuksen varaan myös meillä täällä eduskunnassa.

Arvoisa puhemies! Monessa kunnassa valtuutetut ovat jo nyt monien vastuutehtävien kuormittamia. Samaan aikaan monilla varavaltuutetuilla olisi osaamista, kiinnostusta ja aikaa osallistua maakunnalliseen päätöksentekoon. Nykyinen lainsäädäntömme ei kuitenkaan mahdollista tätä. Se on sääli ja menetys sekä yksilön että koko alueen kehittämisen näkökulmasta.

Alueiden kehittämisessä tarvitaan laajaa ymmärrystä paikallisista tarpeista. Kun valtuustoihin saadaan mukaan enemmän eri taustoilla tulevia ja eri elämäntilanteissa eläviä ihmisiä, jotka ovat kiinnostuneita ja sitoutuneita vaikuttamaan juuri siinä tehtävässä, syntyy tasapainoisempaa ja perehtyneempää päätöksentekoa. Tämä puolestaan vahvistaa ihmisten luottamusta siihen, että heidän äänensä todella kuuluu.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää aloitteen laatijoita tärkeän kysymyksen esiin nostamisesta — kiitos. Pidän tätä hyvänä keskustelunavauksena. Syytä on kuitenkin pohtia esitystä kokonaisvaltaisesti ja tarkastella, miten se eri alueilla vaikuttaisi edustuksellisuuteen. Siksi pyydän, että valiokuntakäsittelyssä me edustajat voimme perehtyä tarkemmin lakimuutoksen vaikutuksiin erityisesti demokratian toimivuuden ja alueellisen osallistumisen näkökulmista. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

18.16 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos aloitteen tekijöille käynnistää keskustelu tästä osallistumisesta.

Täytyy muistaa, että maakuntavaltuustot ovat alueen merkittävimpiä paikkoja. Siellä maakuntakaavaa ja alueen elinvoima- ja liikennetarkoituksia ja kaikkea tämäntyyppistä käsitellään tosi paljon, ja sen takia olisi erittäin tärkeää, että maakuntavaltuustoon osallistuvat olisivat myös sitten kuntien valtuustoryhmiin osallistuvia ihmisiä. Tämä on semmoinen ulottuvuus, ja nyt aika monella puolueella on niin, että myös varavaltuutetut osallistuvat valtuustoryhmien työskentelyyn, ja tämä yhteys pitäisi säilyttää. Tämä on semmoinen asia, joka on tärkeä, ja se on myöskin tärkeä sen osalta, että tässä on kuntien välisestä yhteistyöstä kyse, ja se on minusta tässä myöskin huomioitava.

Kun meillä on monissa kaupungeissa sääntöjä määritelty itse niin, että valtuutetuksi valittuja valitaan myöskin kunnan lautakuntiin tai kaupungin lautakuntiin, niin se vähän vie sitä joukkoa koko ajan päällekkäisiin tehtäviin. Tämä portti, jolla voitaisiin varavaltuutetuille avata, on yksi tapa levittää tätä ja siinä mielessä laajentaa sitä osallistujajoukkoa, ja tämä kannattaa tutkia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2025 vp

Pitäisin tosi tärkeänä sitä, että tällaisten henkilöitten pitäisi olla valtuustoryhmiin osallistuvia, koska se kunnan sisäinen informaatio menee enimmäkseen sieltä valtuustoryhmien ja valtuuston kautta. Tässä mielessä itse näen tämän ehdotuksen sellaisena, että tätä, arvoisa rouva puhemies, kannattaa viedä eteenpäin ja yrittää löytää tähän semmoinen ratkaisu, jolla me pääsemme tätä myöskin ratkaisemaan. Silloin vähän autetaan erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa joillakin puolueilla on vaikeata nimittää ihmisiä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Kontu.

18.19 Mauri Kontu kesk: [Puhujan mikrofonin ei avaudu] No niin, anteeksi. — Tämä on ensiesiintyminen.

Arvoisa rouva puhemies! Kiitän edustaja Harjannetta tästä lakialoitteesta. — Käsittelysämme on tänään lakialoite, joka on kooltaan pieni, mutta periaatteellisesti merkittävä. Se osuu suoraan keskustalaisten politiikan ytimeen, kansanvallan vahvistamiseen ja alueiden elinvoiman turvaamiseen. Keskusta on aina ollut vahva kansanvallan puolustaja, ja siksi voin ilomielin kannattaa tätä aloitetta, jossa maakuntavaltuustojen jäsenpohjaa laajennettaisiin kuntien varsinaisten valtuutettujen lisäksi varavaltuutettuihin.

Keskustassa olemme läpi koko puolueen historian puolustaneet laajaa kansanvaltaa ja parlamentarismia. Enemmistö päättää, mutta vähemmistöön jääneitä ei nujerreta. Olemme aina uskoneet siihen, että paras Suomi rakennetaan yhdessä, alhaalta ylöspäin. Meidän on poliittikkoina tehtävä työtä sen eteen, että rakennamme ilmapiiriä, jossa tuemme ja innostamme ihmisiä yhteiskunnallisten asioiden hoitoon. Meidän tulee myös koko yhteiskuntana toimia sen eteen, että puhumme arvostavasti heistä, jotka kantavat vastuuta yhteisistä asioista päättäjinä niin kunnissa kuin maakunnissa. Uskon tämän olevan keino saada lisää ihmisiä innostumaan yhteisten asioiden hoitamisesta. Jaettu kokemus yhteisestä Suomesta tekee meistä yhteiskuntanakin myös entistä kriisinkestävämmän.

Arvoisa rouva puhemies! Ihmisten osallistumismahdollisuuksien parantaminen on kansanvallan puolustamista parhaimmillaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ensiesiintymisenhän meni oikein hyvin. [Mauri Kontu: Kiitos! — Tuomas Kettunen: Todella hyvä puheenvuoro, arvokasta puhetta!] — Seuraavaksi edustaja Kalmari.

18.21 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos aloitteen tekijälle. — Mielestäni tämä aloite on hyvä ja tutkimisen arvoinen, ja sitä soisi vielä laajennettavan muihinkin elimiin, joissa on vastaava käytäntö, että pitää olla valtuutettu, että voi edustaa. Se totta kai tarkoittaa tuota edustaja Lylyn hyvin esiin nostamaa tiedonkulun turvaamista, että sen tulisi toimia sekä ryhmiin että myöskin valtuustoihin, ja valtuustossahan sitten saattaisi olla vaikka muissa asioissa kohta, jossa kerrotaan, mitä maailmalle kuuluu tai mitä erilaisiin yhtiöihin tai yhtymiin tai muihin yhteistyöelimiin kuuluu. Mutta ehdottomasti tutkimisen arvoinen. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.